

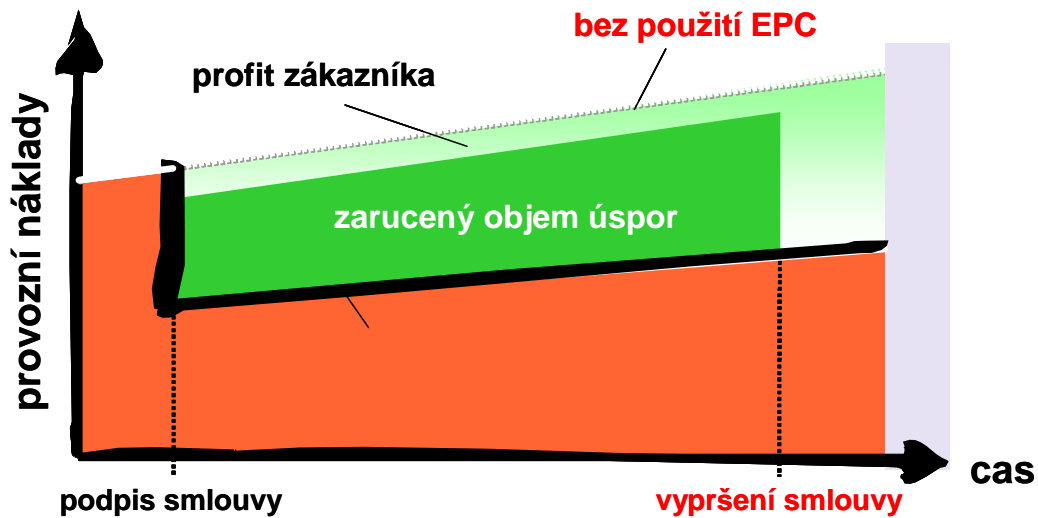
EPC

Energy Performance Contracting (EPC) je moderní model spolupráce mezi klientem a specializovaným dodavatelem, tj. firmou energetických služeb (ESCO – Energy Services Company), zaměřený na zvyšování energetické efektivity v budovách a technologických souborech klienta. Je založen na dlouhodobém partnerství a shodné motivaci obou stran, tedy dodavatele a klienta, na dosažení hlavního cíle spolupráce, kterým je významná a trvalá úspora provozních nákladů spojených s výrobou, distribucí a užitím energie. Pokud je pro dosažení trvalé provozní úspory nutné na počátku vynaložit investiční nebo jiné náklady, ESCO zajistí financování této investice a garantuje klientovi její postupné splacení z finančních úspor tak, aby v žádném roce platnosti smlouvy nedošlo z důvodu splácení investice k navýšení celkových výdajů oproti stavu před zahájením projektu.

Koncept EPC je tedy vhodný zejména pro rekonstrukce a modernizace již existujících budov a technologií, které mají známou historii využití. Aby bylo možné dobře nastavit parametry rekonstrukce a naplánovat budoucí ekonomické efekty projektu, je nutné znát výchozí úroveň spotřeby energií v závislosti na provozních režimech a venkovních teplotách. Většina objektů zejména ve veřejné sféře musí dnes mít ze zákona vypracován energetický audit, který většinou postačí jako první indikátor. Pokud se ESCO má zavázat k poskytnutí garancí za úspory, stejně většinou ve vlastním zájmu udělá svoje vlastní nezávislé posouzení.

U nové výstavby se možnost využití EPC také zjišťovala, problémem je neexistence historické srovnávací báze vztahené ke konkrétnímu nově budovanému objektu. Garance by se musely vztahovat k absolutní hodnotě nákladů na zajištění energetických potřeb, nikoliv k dosažení úspory. Takový projekt však zatím realizován nebyl.

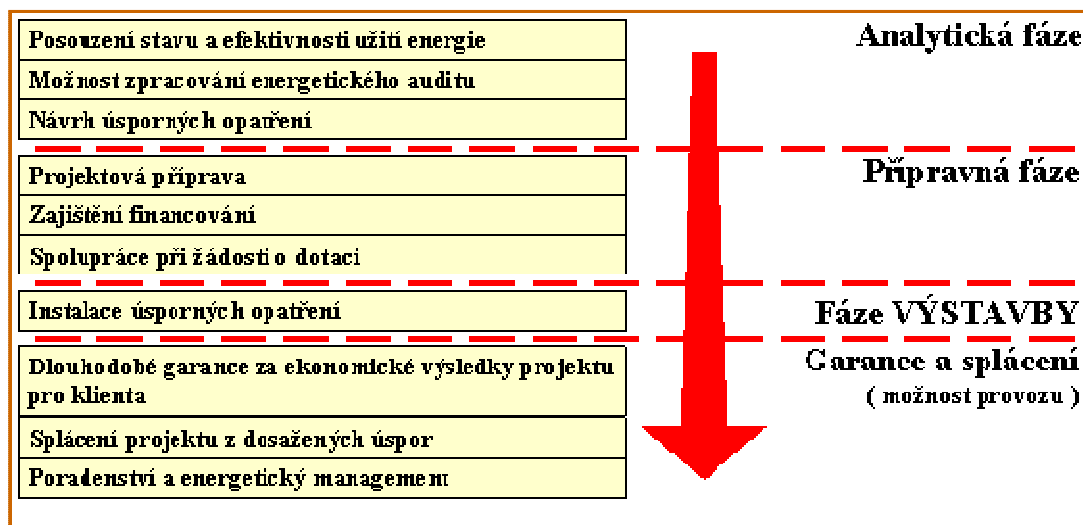
Základní princip metody EPC je zobrazen na následujícím obrázku.

Oranžová oblast grafu schématicky znázorňuje náklady na energie objektu, kdy po podpisu smlouvy, nebo spíš až po realizaci úsporných opatření, dojde k jejich snížení. Čára, která ohraničuje celý graf seshora (označení „bez použití EPC“), ukazuje srovnávací bázi, což je úroveň energetických nákladů v případě, že by projekt EPC nebyl realizován. Oblast „zarucený objem úspor“ znázorňuje vstupní investici rozloženou do splátek, jejíž splacení z úspor dodavatel garantuje. Pokud by vlivem špatně navrženého projektu nebo vadnou dodávkou úspora nestačila ke splácení projektu, je dodavatel u modelu EPC povinen překročení celkových nákladů klientovi po dobu smlouvy doplácet. Pro úplnost – celkovými náklady, na které se vztahuje garance, tvoří součet nákladů na energie a nákladů na splácení investice.

Postup realizace projektu EPC se liší je-li poskytován pro zákazníky v soukromém a veřejném sektoru. Jedná-li se o veřejný sektor, je obvykle firma ESCO vybírána ve veřejném výběrovém řízení.

Obvyklý postup při aplikaci projektu EPC je následující:

U projektů EPC je kladen důraz na efektivnost navržených opatření, tedy na co nejlepší poměr mezi investicí a dosahovanou úsporou. Smlouvy spojené s ekonomickými garancemi nemohou mít až na výjimky trvání delší než 10let. Proto je metoda EPC ve zde popisované základní podobě vhodná spíše pro modernizace výrobních technologií a technických zařízení budov včetně výroby, distribuce a užití energie. Zahrnuje většinou instalaci účinné regulace vytápění, účinných zdrojů a rozvodů energie, systémů zpětného získávání odpadního tepla a podobně. Využití například obnovitelných zdrojů, tepelných čerpadel, kogenerací a dalších dnes propagovaných technologií je předem podrobena důkladné ekonomické analýze a tyto technologie jsou nasazovány všude tam, kde je to ekonomicky vhodné. V současné době se například dokončuje projekt EPC v Národním divadle realizovaný konsorciem firem ENESA a.s. a EVČ s.r.o, kde je využito v technologii zpětného získávání tepla mimo jiné i tepelných čerpadel. V podniku Setuza Ústí nad Labem byla již před mnoha lety instalována kogenerace metodou EPC, kdy v létě slouží odpadní teplo k výrobě chladu na absorpčních jednotkách. A tak bychom mohli pokračovat dále.

U projektů spojených se zateplením budov je díky dlouhé době návratnosti nutno hledat jiné finanční a záruční modely, avšak i to je možné. EPC lze přizpůsobit jakýmkoliv ekonomicky opodstatněným projektům, konkrétní modifikace je vždy věcí dohody mezi ESCO a klientem.

Ve srovnání s klasickou dodávkou tedy metoda EPC přináší klientům řadu výhod. Kromě „pojištění“ ekonomických rizik přímo dodavatelem je to zejména získání přístupu ke komplexní službě od vstupního hodnocení, přes vypracování projektové dokumentace, získání všech povolení, až po vlastní realizaci, uvedení do provozu, zaškolení personálu a dlouhodobou metodickou asistenci nutnou pro ekonomické provozování technologií a technologických zařízení budov. Aktuálně jsou v kurzu projekty dotované z operačních programů využívajících fondů EU, zkušené ESCO by i v těchto případech mělo být schopno poskytnout kvalifikovanou asistenci potřebnou pro úspěšné vyřízení žádosti o dotaci. Součástí komplexních služeb metodou EPC může být po dohodě i dodavatelské zajištění provozu energetických zařízení formou outsourcingu, avšak aby byly zachovány základní principy EPC, musí být ve smlouvě definovány garance nejen za stabilitu předávaných cen energií, ale hlavně i za snížení provozních nákladů oproti výchozímu stavu.

V ČR má metoda EPC již téměř patnáctiletou tradici. První kontrakty na EPC byly v ČR podepsány v roce 1994. Výchozí podmínky byly velmi slibné, protože energetická efektivnost byla a stále ještě je ve srovnání s vyspělými ekonomikami výrazně podprůměrná. Proto byl nástup EPC v ČR poměrně razantní.

V průběhu transformace české ekonomiky a dočasné nestability a nejistoty českého podnikatelského prostředí došlo ke zpomalení aplikace metody EPC. Toto zpomalení bylo dále podpořeno zpřísněním podmínek pro zadávání veřejných zakázek, kdy nově platná legislativa značně komplikovala proces výběrových řízení. Přesto však byla i v tomto období zrealizována celá řada spíše menších projektů v oblasti zejména školství.

Nyní je podnikatelské prostředí v ČR stabilizované, legislativa pro zadávání veřejných zakázek pamatuje i na komplikovanější způsoby zadávání a ceny energií opět výrazně narůstají. Tato konstelace je vhodná pro zvýšení zájmu o EPC.

K dnešnímu dni byly v ČR zrealizovány již desítky projektů EPC v rozsahu investice od jednoho milionu Kč do téměř 200 mil. Kč na jeden projekt. Všechny známé projekty dosahují plánovanou návratnost investice. Každoroční úspora oproti výchozímu stavu dosahovaná všemi evidovanými projekty současně přesahuje hodnotu 190 mil. Kč, což kumulovaně za celé sledované období od roku 1994 představuje celkovou úsporu více než 1,3 miliardy Kč.

V České republice nabízí EPC již od počátku devadesátých let několik firem ESCO, které disponují širokou nabídkou služeb.

Miroslav Marada (Ivo Slavotínek), ENESA a.s.